

Valkoiset jouluruusut ja nuppuiset amaryllikset vetävät Christofferin kukkakauppaan.

MARKKINAHUMUA NAAPURISSA

VAIKKA EI KANNATA LÄHTEÄ MERTA EDEMMÄSKALAAAN,
KANNATTAA LÄHTEÄ MEREN YLI JOULUMARKKINOILLE.
TALLINNA JA TUKHOLMA TARJOAVAT PARASTAAN.

TEKSTI MIA KUNTSI/TALLINNA, MARJO NEVALA/TUKHOLMA | KUVAT PAULIINA SALONEN/TALLINNA, LAURA MENDELIN/TUKHOLMA

Vilinää ja vilskettä riittää Vanhan kaupungin vanhimmalla joulutorilla.

Helfried pitää kojunsa asiakkaille oppitunnin, kädessä mistelin emo-oksa.

Mistelin mysteerin jäljillä

Tuoksu tulee vastaan jo kaukaa. Jossain on glögiä. Ei ihme siis, että Tukholman Vanhan kaupungin keskiaikaisten rakennusten ympäröimä idyllinen Suurtori kuhisee matkailijoita. Pääkaupungin vanhimmat joulumarkkinat kiinnostavat myös koululaisia.

Kierrän ympyrän muotoon pystytetyt punaiset kojut ja kurkistelen niihin sisään. Huomaan nopeasti, että täältä voisin hankkia vaikka kaikki joululahjat. Kaupat syntyvät, kun ostan pehmoiset, harmaat kynsikkäät, lampaannahkarukset ja täytetyt lettusen.

Jos etsisin erilaisia makkaroita, sinappia, yrtejä, mehua, kalatuotteita, näkkileipää tai marsipaania ja hunajaa, saisin nekin täältä.

Puksipuusta tehtyjä napakoita kransseja ja havuja myyvä, Helf-

riediksi esittäytyvä mies kaupaa tiskillään myös punaisella rusetillä sidottuja mistelinippuja.

Misteliä, Ruotsistako nämä ovat? Suomessa en ole kasvia milloinkaan nähnyt luonnonvaraisena.

– Kyllä misteli kasvaa Mälärin laaksossa, Helfried vakuuttaa.

Mutta minkälainen on mistelipu, vai onko se pensas?

– Ei puu lainkaan, misteli on puoliloinen, joka ottaa emopuusta ravinteita sekä vettä. Tiesitkö, mikä on mistelin toinen nimi?

No et tiedä sitäkään. Helfried valistaa, että liimamarjaksi kutsuttu misteli on saanut nimensä siitä, että liimamainen marja tarttuu linnun nokkaan ja lintu hieroo nokkaansa puunoksaan päästäkseen vaivasta eroon. Niin kasvi leviää tehokkaasti.

Yhdessä puodeista koristeeksi tarkoitetut, pulleat ballerinat riip-

puvat naruista tutuhamoset tuulissa pyörien. Samalta tiskiltä saisi houkuttelevasti pakattua Bräutigamsin marsipaania, mutta jätän herkun tällä kertaa ostamatta. Laukku painaa jo.

- **Suurtorin joulumarkkinat 23.11.–23.12. Vanhassa kaupungissa.** www.stortorgetsjulmarknad.com

Valkoinen amaryllis, kiitos

Lähden kulkemaan pientä kapeaa kujaa Suurtorilta alas kohti metro-pysäkkiä. Kujalla tuoksu vahvasti joulu. Tuoksun alkuperä selviää nopeasti pienen kukkakaupan kohdalla. Ulkona kaupan edessä havuniput ja pikkuiset kuuset nojaavat lumiseen ulkoseinään.

Sisällä kaupassa on kosteaa. Hyllyillä oleviin maljakoihin on pantu rautayrttikimppuja, kylmiössä on perinteisiä leikkokukkia. Pitkin ja

poikin pientä puotia on erilaisia sipulikukkia, tasetteja ja hyasintteja sekä joulutähtiä. Lattiakin on niin täynnä kukkia, ettei täällä voi montaa askelta ottaa.

Myyjän mukaan ruotsalaisten suosituimpia joulukukkia ovat parin viime vuoden aikana olleet herkät valkoiset jouluruusut sekä näyttävät amaryllikset. Niistä tummanpunaisia ja valkoisia kysytään eniten.

Puodin ovi käy tiuhaan, vaikka on vasta joulukuun alku.

- **Christoffers Blommor, Kåkbrinken 10**

Kolaa kuin silloin ennen

Hyppään metroon ja ajan pari pysäkinväliä Södermalmille. Kävelen yhtä katua sinne, toista tänne ja löydän vihdoin etsimäni, parisen vuotta sitten avatun herkkupuodin, josta tuli hetkessä supersuo-

Onko kauniimpaa kuin sininen hetki Rosendalin puutarhassa.

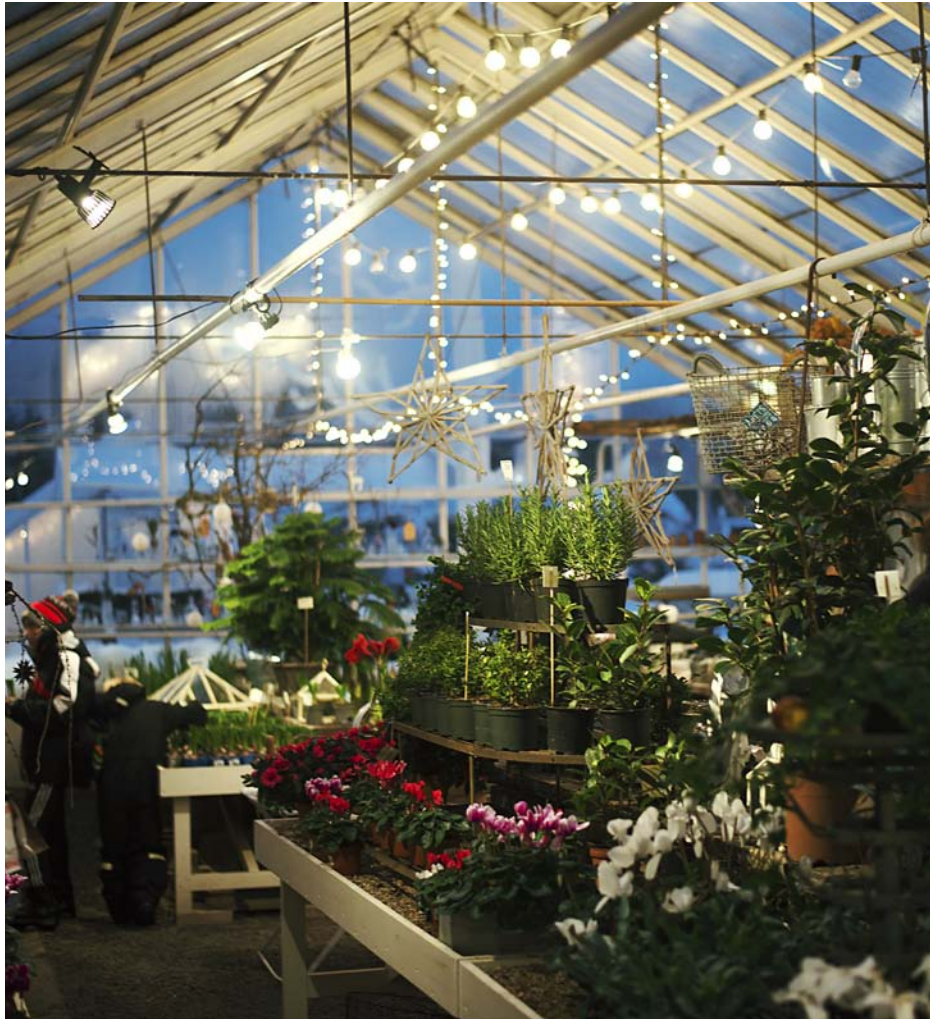

Suolaisesta lakritsikolasta tuli suosikkini.

Rosendahlin puutarhaan voi talvellakin mennä kahvilla sekä lounaalle.

Puutarhan leipomosta saa lämpimiä sämpylöitä.

Sisällä kasvihuoneissa on ihmisen helppo hengähtää ja rauhoittua.

Hovitallin markkinat

Yksi odotetuimmista joulu-markkinoista, *Hovstallets julmarknad*, Hovitallin joulu-markkinat, on avoinna vain parin päivän ajan marraskuun lopussa! Samalla, kun silmäilee paraateissa käy-tettyjä vaunuja ja haistellee hevosten hajua, on mahdollisuus tehdä löytöjä. Markkinoille tulee vuosittain lukuisa määrä käsityö-läisiä myymään laadukkaita tuotteitaan.

• *Hovstallet, Våpnargatan 1.*
www.kungahuset.se

sittu. Pärns konfektyr on tehdas, myymälä ja kahvila. Kaikki samassa osoitteessa.

En voi olla ihailematta ruotsalaisten tapaa toteuttaa hankkeitaan. Tämäkin pieni puoti on kahvikuppeja myöten stailattu 1930-luvun tyyliksi.

Jouluikkuna on koristeltu nostalgisesti lippunauhoin ja neilikka-appelsiinein. Puodissa on vanhat pöydät, tuolit ja sohvakin – kuin silloin ennen. Myyjättäret ovat tainneet napata pukukoodin Rita Hayworthin leffoista. Mietin, mikä mahtaa olla hurmaava ruotsiksi? Härlig! Charmig! Förtjusande!

Kahvila-myyvälän seinän takana toimii ”tehdas”. Seuraan, miten kolakaramelleja valmistetaan. Myyntivalttina on se, että kaikki on luomua, valmistetaan ilman lisäaineita ja tehdään käsin.

Täällä tuoksuu niin hyvältä, että on pakko maistella kolaa. Valitsen erityisesti tätä joulua varten tehtyjä karamelleja. Appelsiini, tähtianis, sahrami, korianteri sekä puolukka pyörivät kielellä pitkään.

• *Pärns konfektyr,*
Nytorosgatan 38.
www.parlanskonfektur.se

Ruusulaakson rauhaa

Djurgårdenin saarella sijaitseva Rosendalin puutarha on yksi suosikkikohteistani Tukholmassa. Kesällä saan kulumaan täällä helposti vaikka koko päivän. Puutarhaa ympäröivän laajan puiston valtavat tammetsäät sekä hiekkakäytäviä reunustavien ruusujen loisto ovat vartaansa vailla.

Rosendalissa on kuitenkin toimintaa ympäri vuoden. Kun nyt avaan pakkasen ja lumimyrskyn >

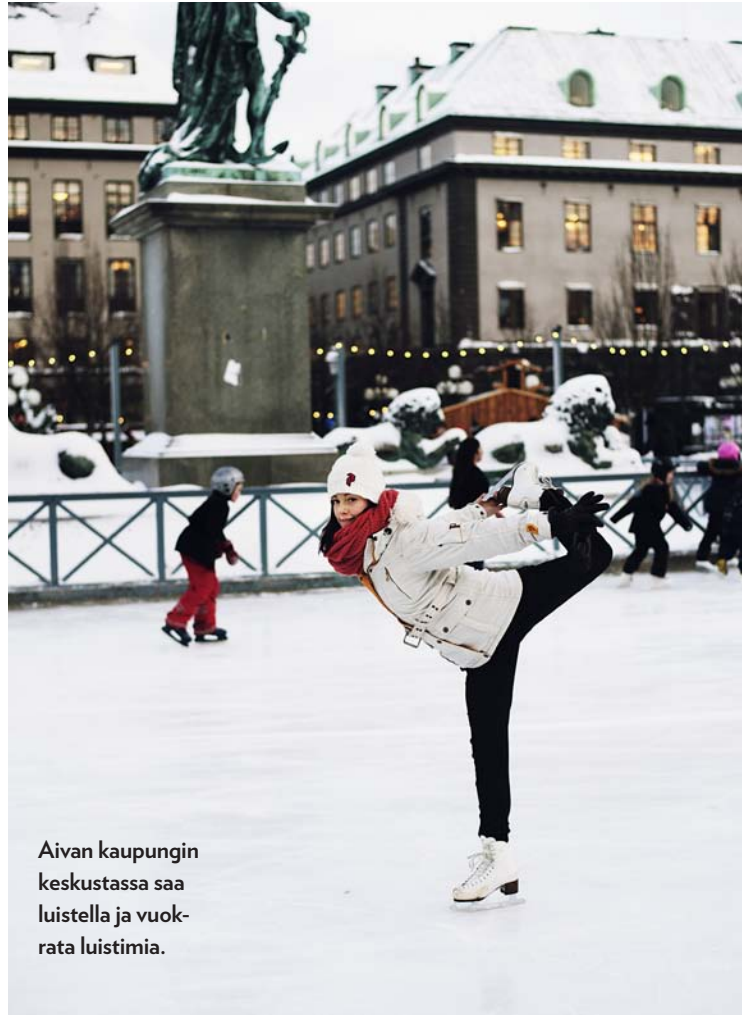

Södermalmilla sijaitseva tehdas, kahvila ja myymälä Pärkans konfektur on nähtävyyks.

Upeat valokoristeet ilahduttavat joulun alla Tukholmassa.

Östermalmin torille vievä Biblioteksgatan koristellaan upeasti joulun.

Aivan kaupungin keskustassa saa luistella ja vuokrata luistimia.

keskeltä oven kasvihuoneeseen, silmien eteen avautuu ihana näky. Sammalenvihreää, soralattian harmaata ja rauhaa. Täällä eivät radiot pauhaa. Hiippailen ympäriinsä, katselen, hengittelen ja nautin.

Yhdessä puutarhan kasvihuoneista toimii ravintola, jossa tarjotaan lounasta myös talvikuukausina. Täältä saa luomuruokaa.

Puutarhan yhteyteen rakennetulla joulutorilla myydään kaikenlaista kivaa: läkkipeltisiä kuusenkoristeita, isoäidin tyyliin tehtyjä lastenvaatteita, myssyjä ja leikkikaluja, käsintehtyjä kynttilöitä, keramiikkaa ja käsitöitä. Sekä tietenkin kukkia.

Sisältä seuraan, miten hämärä laskeutuu puistoon ja tulee sininen hetki. Ostan myymälästä tuoreita sämpylöitä ja lähdän niitä nautellen kulkemaan eteenpäin.

Olen niin iloinen siitä, että lähdin tänne. Levollinen tunne kestää pitkälle iltaan asti.

- *Rosendals trädgård, Djurgården*
- *Tänne pääsee hyvin Sergelintorilta Waldemarsuddeen kulkevalla raitiovaunulla numero 7.*
- www.rosendahlstradgard.se

Valoa kansalle pimeyteen

Tukholma koristautuu talven juhlaan upealla tavalla. Jo marraskuussa katujen ylle syttyvät näyttävät valokoristeet. Punaiset suuret pallot, kristallikruunuja muistuttavat valot ja suuret valkoiset tähdet luovat tunnelmaa pimeänä vuodenaikana. Kadunvarsien puutkin on koristeltu. Kerran näin yhden puun täynnä punalakkisia, valkopartaisia joulupukkivaloja.

Jos ehdit, lähde pimeällä kävelemään satamaan. Laivat on valaistu näyttävästi ja koristeltu havuköynnöksin. Mene syömään ravintolaivaan ja valitse ruotsalainen joulumeny.

Punainen kuin jouluomena

Yksi tunnetuimmista joulutoreista sijaitsee aivan ydinkeskustassa, Kungsträdgårdenissa. Täällä riittää kauppiaita kuin lampaalla viljaa. Villatuotteita myydään kaikenlaisen krimskramssun lisäksi. Mieleen jäivät erityisen herkullisen näköiset sokeroidut ja tikun nenään tökätyt punaiset omenat.

Aivan torihulinan vieressä on luistinrata. Jos pakkasta ei olisi näin paljon, vuokraisin luistimet ja antaisin mennä.

- *Kungsträdgården, 29.11.–22.12.*
www.kungstradgarden.se

Skansenin joulu

Moni suomalainen lapsiperhe suuntaa heti satamasta Djurgårdenin saarella sijaitsevalle Skansenille. Siellä on järjestetty joulun alla kaikenlaista hauskaa vuodesta 1903 alkaen.

Tällä kertaa joulumarkkinat ovat avoinna 30.11. alkaen lauantaisin ja sunnuntaisin. Skansenilla voi vaikka tutustua vanhan ajan joulutapoihin, tanssia piirisä kuusen ympärillä ja syödä mahansa täyteen.

- *Skansen, Djurgården.*
www.skansen.se

TALLINNA

Raatihuoneen tori

Perinteiseltä joulutorilta löytyy käsitöitä, koruja, hattuja, kynntilöitä ja koristeita. Tunnelmaa kohottavat valtava joulukuusi sekä lukuisat glögikojut, joista saa monenmaakuista ja -vahvuista lämmikettä. Tarjolla on myös perinteistä virolaista jouluruokaa: possua, hapankaalia ja verimakkaraa.

• 22.11.2013 – 8.1.2014

Taidetta piparitaikinasta

Ihastele design-pipareita! Piparkakkumania-näyttelyssä virolaiset taiteilijat ja muotoilijat tekevät taidetta piparkakkutaikinasta. Viime vuonna teemana oli olympialaiset, tänä vuonna taidehistoria. Käy katsomassa mitä kaikkea siitä syntyy!

• **Design- ja arkkitehtuurigalleria, Pärnumnt 6, 19.12.2013 – 8.1.14.**
www.piparkoogimaania.ee

Konveheteja Mestari- pihalla

Tänne sisäpihalle kannattaa poiketa! Mestari-
piha piiloutuu vanhojen talojen syliin, vain parinsadan metrin päässä Raatihuoneen torilta. Sen suojaiselle pihalle kelpaa paeta kaupungin hulinaa ja tuiskuavia tuulia. Pihan käsityöläiset myyvät puodeissaan joululahjoiksikin sopivia käden töitä: lasia, keramiikkaa, nahkaa, takorautaa, villaa, huopaa....

Pihan sydän on Chocolats de Pierre, soma ja romanttinen kahvila. Se hurmaa käsintehdyillä konvehdeilla, kakuilla ja kaakaolla.

Kannattaa pistäytyä myös korusuunnittelija Jaan Pärnin galleriassa. Suomessa vuosia asunut taiteilija puhuu hyvää suomea ja osaa kertoa paikan historiasta, sillä juuri hän sai parikymmentä vuotta sitten idean kunnostaa

Raatihuoneen torilla tarkenee, kun välillä nautiskelee glögiä.

Viehkät muodostelmauimarit on leivottu piparitaikinasta. Taiteilijoina Liisi Grünberg ja Ingel Martin.

Tunnetko josuklaan tuoksun? Käy sisään Mestari-
pihan Chocolats de Pierre -kahvilaan ja nauti!

Kurjinakin aikoina Virossa on vietetty joulua, vaikka salaa.

Viron ulkomuseossa lapset napataan mukaan perinteisiin piirileikkeihin.

Mestari-*pihan* tyhjät ja rapistuneet tilat käsityöläisten puodeiksi. Korujen lisäksi Pärn pyörittää pihalla myös pikkuista hotellia, jossa on yöpynyt jopa kuninkaalaisia – ihan incognito, tietenkin.

- **Mestari-*piha*, Vene 6, Tallinn.**
www.hoov.ee

Joulukylässä kuin ennen

Viron ulkomuseo sijaitsee puolen tunnin matkan päästä vanhasta kaupungista länteen. Matka kannattaa, sillä perillä odottaa viehättävä metsäinen puistoalue, joka esittelee menneiden aikojen asumuksia ja tapoja.

Kun kurkistan vanhaan taloon, ovelta tulee vastaan takan lempeä lämpö. Sekä emäntä, joka maistattaa juuri valmistamaansa ohramakaraa. Talot on myös koristeltu kuten silloin ennen. Kyläkaupassa voi ostaa 1930-luvun tavaraa ja kievarissa maistella perinneruokia.

Tunnelma on kotoisa, aito ja mukavasti arkinen. Hämärälläkään eivät valonheittimet loista, vaan valoina käytetään mieluummin lyhtyjä ja kynttilöitä. Historia on läsnä, mutta lempeästi: kävijää muistutetaan, että kurjimpinakin aikoina on Virossa joulua vietetty, vaikka sitten salaa.

Ulkomuseon Joulukylässä (avoinna 13.–15.12.) pääsee kokemaan eri aikakausien jouluvalmisteluja sekä osallistumaan perinleikkeihin ja hevosrekiajeluihin.

- **Viron ulkomuseo, Vabaõhumuuseumi tee 12, Tallinna.**
www.evm.ee

Viimsissä napakelkalla

Viimsissä, puolen tuonnin matkan päässä Tallinnasta itään, voit tutustua virolaisiin meriperinteisiin.

Rannalla sijaitseva Ulkomuseo on kuin soma, vanha kalastajakylä

Viimsin ulkomuseossa voi vaikka napakelkalla – jos vain löytää pyörittäjän.

Museotalot saavat perinteisen joulukoristelun.

aitoine taloineen. Joulunalusviikonloppuina lapsia leikitetään ja lauljetaan – tai lykätään koiravaljakon kyytiin.

Lauantaimarkkinoilta voi ostaa tuoretta, savustettua ja säilöttyä kalaa ja pihalla grillata perinteistä jouluherkkua, verimakkaraa.

Samalla lipulla pääsee myös muutaman sadan metrin päässä sijaitsevaan Rantakansan museoon. Vanhassa koulutalossa voi perehtyä rannikon ja saariston asukkaiden elämään menneinä aikoina. Kurkkaa vaikka petiin: Käsityötä sängyssä -näyttelyssä esitellään liinavaatteita kautta aikojen.

- **Viimsin ulkomuseo, Rohuneeme tee 51;**
- **Rantakansan museo, Nurme tee 3, Viimsi.**

Joulumarkkinat molemmissa 14.12. Ulkomuseon joulukylä 1.12.2013 – 12.1.14.
www.rannarahvamuseum.ee

Kuusenkoristeita ja villisikaa

Jos joulukuuseesi mahtuisi vielä kimmeltävä koriste tai kaksi, käväise Shishin tehtaanmyymälässä Viimsissä. Edellisvuoden mallit myydään täällä 50-80 prosenttia halvemmalla.

Jos kuusesi kuitenkin seuraa mieluummin koristetrendejä, Shishin uusimpia upeuksia voit ostaa esimerkiksi Nu Nordikin designmyymälästä, Vabaduse Väljak 8.

Muuta kuin silmänruokaa myydään Viimsi Lihapoodissa, joka on niin suosittu, että joulun aikaan sinne joutuu joskus jonottamaan. Valikoima on meikämarkettia laajempi: villisikaa, peuraa, vasikkaa, verimakkaraa, ja yrityslahjanakin suosittu kokonainen savustettu pikkupossu. K

- **Outlet: Rohuneeme 1/17, Viimsi, www.shishi.ee/sale/**
- **Lihakauppa: Rohuneeme tee 35, Viimsi, www.viimsilihapood.ee**

SINI®

OSALLISTU SINI-keräilykampanjaan!

OSTA
50 eurolla
SINI-tuotteita

SAAT
Fiskarsin
Muumi-sakset

(arvo 20 €)

Kampanja koskee kaikkia SINI-tuotteita

Ruuviton®

KYLPYHUONETELINEET

Patentoitu
imukuppikiinnitys

SINI Ruuviton kylpyhuonetelineet on helppo kiinnittää sille lasi- ja kaakelipinnoille.

Postita ostokuitit 15.12.2013 mennessä:
Sinituote Oy, Satakunnantie 119, 32800 Kokemäki

www.sini.fi

SINILLÄ SIIVOUS SUJUU!